

Continguts d'aprenentatge de l'EpD en l'àmbit escolar

P

CULTURA DE PAU

PRIMÀRIA

Objectiu general

L'alumnat ha de ser competent en frenar la violència directa i promoure la pau en l'entorn proper, mitjançant l'anàlisi dels factors de violència i de pau a l'aula o al centre, mitjançant habilitats que faciliten l'apoderament i la convivència.

Blocs temàtics

Bloc A: Anàlisi de la realitat de violència i de les oportunitats de pau (ON ESTEM)

Bloc B: Estratègies personals i col·lectives per transformar els conflictes (COM TRANSFORMEM)

Bloc C: Models i propostes per aconseguir la cultura de pau. (CAP A ON VOLEM ANAR)

Bloc A: Anàlisi de la realitat de violència i de les oportunitats de pau (ON ESTEM)

Objectiu del bloc

L'alumnat ha de ser competent en valorar críticament els diferents tipus de violència i conflictes de l'entorn proper.

PRIMÀRIA

Continguts de final d'etapa

- Diferents dimensions de la violència
 - Aproximacions a la violència des de diferents disciplines.
 - Diferents nivells de la violència: a nivell interpersonal, en l'entorn proper, i a nivell social. Violència en les relacions entre persones i també en les condicions socials.
 - Violència directa: diferents formes de violència física, verbal i psicològica, les seves causes i conseqüències. Violències (directes) quotidianes. Conflictes armats i guerres.
 - Violència estructural. Pobresa i desigualtat. Jerarquies i manca de democràcia. L'efecte del cicle armamentista i de la despesa militar sobre les despeses socials. Paper de l'Exèrcit com a institució que legalitza la violència.
 - Violència cultural. Violència als mitjans de comunicació i en altres canals (música, videojocs, acudits,...)
- Diferents tipus de conflicte
 - Què és un conflicte. El conflicte com a procés. Les oportunitats del conflicte.
 - Tipus de conflictes: Conflictes interpersonals/de grup/socials/entre estats; Conflictes de comunicació/identitaris/arrelats
 - El procés del conflicte: el conflicte s'aborda de forma violenta/no violenta. Coherència entre fins i mitjans. Actors que intervenen en els conflictes amb mitjans més o menys coherents amb la finalitat (alumnat mediador, mediadors comunitaris, síndic de greuges, sindicats, policia, exèrcits...)
 - Causes i conseqüències dels conflictes. Distingir postures, interessos i necessitats.
 - Analitzar el conflicte sense jutjar
 - Anàlisi del discurs. Anàlisi dels mitjans de comunicació, i dels valors que transmeten en cobrir notícies de conflictes socials o armats
- Mecanismes existents per construir la pau
 - Mecanismes micro: com mostrar estima cap a les persones, com participar a l'aula per millorar l'entorn
 - Actors i mecanismes estatals per a construir la pau: societat civil, moviments socials, serveis socials, ILP, assemblees de barri
 - Principals actors del dret internacional i les seves funcions: Nacions Unides (Assemblea General de les Nacions Unides, Consell de Seguretat, UNICEF, ACNUR, PNUD, FMI, Missions de Nacions Unides, cascos blaus), UE...
 - Instruments del dret internacional per la pau positiva: Carta de les Nacions Unides, Dret a la pau, Declaració Universal dels Drets Humans, Convenció dels drets dels infants, Carta de Rio...
 - Incidència: canals existents per accedir a o incidir sobre aquests actors

PRIMÀRIA

Desplegament dels continguts d'aprenentatge

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Presentació a les diferents formes de violència directa (física, verbal i psicològica) en les relacions interpersonals	Identificació dels diferents tipus de violència directa (verbal, física, psicològica) en les relacions interpersonals i l'entorn proper	Valoració crítica dels diferents tipus de violència (directa (física, verbal, psicològica), estructural i cultural) en les relacions interpersonals i l'entorn proper
Expressió del rebuig a la violència directa (física, verbal i psicològica) en les relacions interpersonals	Capacitat de canalitzar la violència directa pròpia (física, verbal i psicològica) en les relacions interpersonals	Capacitat de frenar la violència directa (física, verbal i psicològica) d'altres en les relacions interpersonals
Coneixement inicial de tipus de conflictes a l'aula i a la realitat propera	Coneixement de tipus de conflictes a l'aula i a la realitat propera i capacitat d'argumentar si són violents o no	Coneixement de tipus de conflictes a l'aula i a la realitat propera i capacitat de comparar-los, i d'argumentar si són violents o no
Anàlisi del procés d'un conflicte interpersonal	Anàlisi del procés i dels actors implicats en un conflicte interpersonal o local	Anàlisi del procés, dels actors implicats, i de les postures de cada part en un conflicte interpersonal o local
Valoració dels beneficis de trobar una sortida justa per resoldre els conflictes interpersonals	Valoració dels beneficis de trobar una sortida justa per resoldre els conflictes interpersonals i locals	Valoració dels beneficis i els reptes de respectar el procés i de trobar una sortida justa per resoldre els conflictes interpersonals i locals
Introducció a la dimensió internacional, al planeta i a altres països.	Presentació de les Nacions Unides i dels drets humans	Coneixement del rol de les Nacions Unides i del dret internacional

PRIMÀRIA

Criteris d'avaluació

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Identifiquen les diferents formes de violència directa (física, verbal i psicològica) en les relacions interpersonals.	Coneixen els diferents tipus de violència directa (verbal, física, psicològica) en les relacions interpersonals i l'entorn proper.	Formulen la seva pròpia opinió sobre diferents exemples de violència (directa (física, verbal, psicològica), estructural i cultural) en les relacions interpersonals i l'entorn proper.
Expressen el seu rebuig a la violència directa (física, verbal i psicològica) en les relacions interpersonals.	Controlen el seu propi recurs a la violència directa (física, verbal i psicològica) en les relacions interpersonals.	Posen fre a la violència directa (física, verbal i psicològica) d'altres en les relacions interpersonals.
Reconeixen diferents tipus de conflictes a l'aula i en l'entorn proper	Reconeixen diferents tipus de conflictes a l'aula i en l'entorn proper i argumenten si són violents o no.	Reconeixen diferents tipus de conflictes a l'aula i en l'entorn proper, són capaços de comparar-los, i argumenten si són violents o no.
Analitzen el procés d'un conflicte interpersonal.	Analitzen el procés i els actors implicats en un conflicte interpersonal o local.	Analitzen el procés, els actors implicats, i les postures de cada part en un conflicte interpersonal o local.
Reconeixen els beneficis de trobar una sortida justa per resoldre els conflictes interpersonals.	Reconeixen els beneficis de trobar una sortida justa per resoldre els conflictes interpersonals i locals.	Reconeixen els beneficis i els reptes de respectar el procés i de trobar una sortida justa per resoldre els conflictes interpersonals i locals.
Són conscients de la dimensió internacional, de l'existència d'un planeta i d'altres països.	Coneixen l'existència de les Nacions Unides i dels drets humans.	Saben explicar el rol de les Nacions Unides i del dret internacional.

PRIMÀRIA

Bloc B: Estratègies personals i col·lectives per transformar els conflictes

Objectiu del bloc

L'alumnat ha de conèixer i aplicar els mecanismes de transformació de conflictes, mitjançant habilitats que faciliten l'apoderament i la convivència, amb l'objectiu d'actuar per eradicar situacions de violència.

Continguts de final d'etapa

- Habilitats socials per a l'apoderament personal.
 - Apoderament: Definició del concepte i capacitat d'identificar les fonts de poder personals - capacitat d'introspecció, de coneixement d'una mateixa, fortaleses i debilitats - i col·lectives. Apoderament com a procés. Capacitat de proposar-se reptes de millora personal i col·lectiva.
 - Educació emocional: reconeixement i expressió dels sentiments i de les emocions. Canalitzar les emocions negatives per a canviar el que no ens agrada
 - Necessitats: Necessitats bàsiques, necessitats no essencials i capricis. Models de necessitats (Maslow, etc.)
 - Comunicació: escolta activa, parafraseig, assertivitat, empatia. Diàleg/Dialèctica. Principis de la comunicació no violenta.
 - Cooperació com a forma d'apoderament col·lectiu.
- Formes de transformació de conflictes.
 - Actituds davant del conflicte: evasió, submissió, cooperació, competició
 - Provenció: Creació i reforç de grup (presentació, coneixement, confiança, estima cap als altres)
 - Anàlisi de conflictes: 3P: qui són les Persones involucrades, quin és el Problema de fons, quin és el Procés que s'ha seguit en el conflicte
 - Negociació: basada en postures/basada en interessos/basada en necessitats
 - Mediació: diferència entre anàlisi i negociació i la mediació. Condicions per la mediació (acceptació del mediador, neutralitat/imparcialitat...). Passes de la mediació (la meua història, la nostra història...)
 - Normes de grup: com formular normes, com plantejar mesures perquè siguin reparadores.

PRIMÀRIA

- Activisme no violent
 - Acció no violenta. Moviments històrics no violents.
 - Tipus de tàctiques i estratègies no violentes
 - Creativitat aplicada a la cerca de sortides als conflictes

PRIMÀRIA

Desplegament dels continguts d'aprenentatge

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Introducció a les habilitats socials com a forma d'apoderament personal.	Coneixement de les principals habilitats socials com a forma d'apoderament personal	Capacitat de valorar les pròpies habilitats socials que tenen més i menys desenvolupades com a forma d'apoderament personal
Introducció al reconeixement de les emocions primàries (enuig, alegria, por i tristesa): com em sento i com canalitzo els sentiments.	Reconeixement de les pròpies emocions i de les necessitats que hi ha al darrera: què sento i què crec que em fa sentir així	Comunicació assertiva de les pròpies emocions, i empatia amb les emocions de les altres persones des de l'estima cap a les altres persones
Capacitat de treballar en col·laboració amb les persones del grup-classe en determinades tasques	Treball col·laboratiu amb divisió de tasques equilibrades amb les persones del grup-classe	Treball cooperatiu i reconeixement dels seus beneficis per totes les persones del grup-classe
Identificació de les fases del conflicte (abans, durant o després de la crisi).	Introducció als mecanismes de transformació de conflictes en funció de la fase en la que es troba el conflicte	Coneixement dels mecanismes de transformació de conflictes (provenció, normes de grup, anàlisi i negociació, mediació, reparació) en funció de la fase en la que es troba el conflicte
Coneixement de les normes de l'aula .	Valoració de les normes de classe com a instrument de regulació de la convivència a l'aula i al centre escolar	Capacitat de formular normes de classe que promoguin la convivència i de preveure mesures que siguin reparadores
Introducció a l'argumentació: capacitat d'explicar els propis motius	Pràctica de l'argumentació: capacitat d'explicar i justificar els posicionaments personals	Obertura als arguments de les altres persones
Reconeixement del valor de l'acció pacífica per a resoldre els conflictes	Capacitat d'argumentar els beneficis i les limitacions de l'acció pacífica per a resoldre els conflictes	Coneixement de personalitats clau en la noviolència, i les transformacions socials que van promoure
Formulació de múltiples opcions per a resoldre una tasca	Coneixement del procés de creativitat, incloent anàlisi de la tasca/el problema, i formulació de propostes	Valoració de la originalitat i adequació de les propostes formulades per a resoldre una tasca o un conflicte
Detecció de situacions de conflicte on estan implicades.	Predisposició a implicar-se en la transformació del conflicte en el que estan implicades.	Indagació de tot tipus d'accions que contribueixin a transformar el conflicte en el que estan implicades.

PRIMÀRIA

Criteris d'avaluació

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Són conscients de les habilitats socials com a forma d'apoderament personal.	Coneixen les principals habilitats socials com a forma d'apoderament personal.	Valoren críticament les pròpies habilitats socials que tenen més i menys desenvolupades com a forma d'apoderament personal.
Reconeixen quines són les emocions primàries (amor, enuig, alegria, por, tristesa), i què suposen.	Reconeixen les pròpies emocions i les necessitats que hi ha al darrere: què senten i què creuen que els fa sentir així.	Expressen assertivament les pròpies emocions, i tenen empatia amb les emocions de les altres persones des de l'estima cap a aquestes.
Són capaces de treballar en col·laboració amb les persones del grup-classe en determinades tasques.	Treballen col·laborativament, dividint les tasques equilibradament amb les persones del grup-classe.	Treballen cooperativament i reconeixen els seus beneficis per totes les persones del grup-classe.
Identifiquen les principals fases del conflicte (abans, durant o després de la crisi).	Coneixen diferents mecanismes de transformació de conflictes en funció de la fase en la que es troba el conflicte.	Coneixen els principals tipus de mecanismes de transformació de conflictes (provenció, normes de grup, anàlisi i negociació, mediació, reparació) en funció de la fase en la que es troba el conflicte.
Tenen consciència de les normes de l'aula.	Valoren les normes de classe com a instrument de regulació de la convivència a l'aula i al centre escolar.	Formulen normes de classe que promoguin la convivència i de preveure mesures que siguin reparadores.
Expliquen la seva pròpia opinió.	Expliquen i justifiquen els posicionaments personals.	S'obren als arguments de les altres persones.
Reconeixen el valor de l'acció pacífica per a resoldre els conflictes.	Argumenten els beneficis i les limitacions de l'acció pacífica per a resoldre els conflictes.	Coneixen personalitats clau en la noviolència, i les transformacions socials que van promoure.
Formulen múltiples opcions per a resoldre una tasca.	Coneixen el procés de creativitat, incloent l'anàlisi de la tasca/el problema, i la formulació de propostes.	Valoren la originalitat i adequació de les propostes formulades per a resoldre una tasca o un conflicte.
Detecten situacions de conflicte on estan implicades.	Mostren predisposició a implicar-se en la transformació del conflicte en el que estan implicades.	Indaguen tot tipus d'accions que contribueixin a transformar el conflicte en el que estan implicades.

PRIMÀRIA

Bloc C: Models i propostes per aconseguir la cultura de pau

Objectiu de bloc

L'alumnat ha de conèixer formes de promoure la pau en l'entorn proper, mitjançant la valoració de la organització d'aula o de centre.

Continguts de final d'etapa

- Pau negativa: No col·laboració amb cap forma de violència:
 - Rebuig als valors del militarisme en tant que cultura jeràrquica basada en la obediència acrítica i l'ús de la força
 - Tallar la violència física entre les persones
 - Frenar les formes violentes de comunicació verbal, tant en els continguts com en les formes
 - Dividend de pau: comprensió de les problemàtiques associades a l'armamentisme i la indústria militar, reconeixement dels beneficis i dels reptes de reduir o eliminar la despesa militar, del desarmament, del desminatge, de la reconversió
 - Cossos de pau noviolents: Formes de resistència popular noviolenta
 - Objeció de consciència: legalitat vs. Legitimitat, obediència crítica
 - Alternatives a les guerres: diplomàcia, prevenció de conflictes armats, moviments en contra de les guerres

- Pau positiva: Construcció o reforç de les condicions necessàries per a que hi hagi pau a nivell social i global
 - Pacifisme: Coneixement i valoració dels arguments i valors de les teories pacifistes, i dels seus principals autors (Montessori, Gandhi, Galtung, Sharp)
 - Alternatives de pau: control de les explotacions dels recursos, dret a la pau, respecte de les minories, drets humans, reforç de la igualtat econòmica, educació per la pau...
 - Planificació de campanyes noviolentes: planificació d'objectius, estratègia, tàctica...
 - Coherència personal: consciència de l'actitud personal, consum de pau...

PRIMÀRIA

Desplegament dels continguts d'aprenentatge

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Presentació d'algunes formes per frenar la violència a l'entorn escolar (normes de centre contra la violència, actitud personal per rebutjar-la...)	Aplicació de les formes per frenar la violència en l'entorn proper (normes contra la violència, actitud personal per rebutjar la violència dins i fora de l'escola...)	Coneixement de formes de frenar la violència en l'entorn proper i a nivell mundial (rebutjar la guerra, estar a favor del desarmament...)
Observació del valor de les normes d'aula i de centre	Respecte a les normes d'aula i de centre, reconeixent-ne el benefici per una mateixa i per les altres persones	Valoració positiva de a les normes d'aula i de centre, reconeixent-ne el benefici per una mateixa i per les altres persones
Presentació d'algunes formes per promoure la pau en l'entorn escolar (normes de convivència de centre, actitud personal d'estima, empatia, cooperació...)	Aplicació de les formes per promoure la pau en l'entorn proper (normes de convivència de centre, actitud personal d'estima, empatia, cooperació...)	Coneixement de formes per promoure la pau en l'entorn proper i a nivell mundial (dret a la pau, educació per la pau, control dels recursos naturals...)
Observació d'aspectes de la organització d'aula o de centre que s'haurien de millorar	Formulació puntual d'alternatives per tal de millorar aspectes de la organització d'aula o de centre	Valoració crítica de diferents alternatives per decidir quines contribueixen més a millorar aspectes de la organització d'aula o de centre
Identificació de les pròpies necessitats per la cura d'una mateixa	Pràctica d'accions per satisfer les necessitats personals i cuidar-se una mateixa	Comprensió de les necessitats de les altres persones, i cura d'una mateixa

PRIMÀRIA

Criteris d'avaluació

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Coneixen algunes formes per frenar la violència a l'entorn escolar (normes de centre contra la violència, actitud personal per rebutjar-la...).	Apliquen les formes per frenar la violència en l'entorn proper (normes contra la violència, actitud personal per rebutjar la violència dins i fora de l'escola...).	Coneixen formes de frenar la violència en l'entorn proper i a nivell mundial (rebutjar la guerra, estar a favor del desarmament...).
Reconeixen el valor de les normes d'aula i de centre.	Respecten les normes d'aula i de centre, reconeixent-ne el benefici per una mateixa i per les altres persones.	Valoren positivament les normes d'aula i de centre, reconeixent-ne el benefici per una mateixa i per les altres persones.
Coneixen algunes formes per promoure la pau en l'entorn escolar (normes de convivència de centre, actitud personal d'estima, empatia, cooperació...).	Apliquen les formes per promoure la pau en l'entorn proper (normes de convivència de centre, actitud personal d'estima, empatia, cooperació...).	Coneixen formes per promoure la pau en l'entorn proper i a nivell mundial (dret a la pau, educació per la pau, control dels recursos naturals...).
Detecten aspectes de la organització d'aula o de centre que s'haurien de millorar.	Formulen puntualment alternatives per tal de millorar aspectes de la organització d'aula o de centre.	Valoren críticament diferents alternatives per decidir quines contribueixen més a millorar aspectes de la organització d'aula o de centre.
Identifiquen les pròpies necessitats per la cura d'una mateixa.	Practiquen accions per satisfer les necessitats personals i cuidar-se una mateixa.	Comprenen les necessitats de les altres persones, i es cuiden a si mateixes.